نگاه

انصراف و انکار، چاره‌ساز نیست

یاسین آرام

● «ایرج ندیمی» عضو کمیسیون اقتصادی مجلس هفته گذشته در گفت‌وگو با یکی از رسانه‌ها گفته است: «طرح تفکیک وزارتخانه مسکن و شهرسازی از راه در شرایط پیشین ارایه شد و با تغییر شرایط و معرفی وزرای جدید این موضوع اهمیت خود را از دست داده است.» ایشان هیچ اشاره‌ای نکرده که با کدام «تغییر شرایط» به چنین راهکاری رسیده‌اند. کدام متغیر مزاحم و مداخله‌گر در صنعت حمل‌ونقل از دوش این صنعت برداشته شده که ایشان و برخی دیگر از نمایندگان این کمیسیون از ادامه طرح تفکیک منصرف شده و آن را از دستور خارج کرده‌اند. چگونه در جهانی که بسیاری از کشورهای درحال توسعه، حوزه حمل‌ونقل را به چهار وزارتخانه مجزا تقسیم کرده‌اند در ایران چندین حوزه تخصصی (مسکن، شهرسازی، خطوط چهارگانه حمل‌ونقل) را در یک وزارتخانه ادغام کرده‌اند. عجیب آنکه حتی ایشان در بخش دیگری از این اظهاراتی اذعان دارد: «با ادغام وزارتخانه‌ها غیر از آنکه تنها یک وزیر از هر وزارتخانه حذف شد، عملا اتفاق دیگری نیفتاد و حتی در مواردی شاهد به‌هم‌ریختگی در اولویت‌ها بودیم. به‌طوری که در مواردی مسکن جای راه و ترابری را گرفت و همین مساله مشکلاتی را در سطح اجتماعی ایجاد کرد.» البته نمی‌گوید همین نگاه غیرکارشناسانه در بخش مسکن مشکلاتی در اقتصاد و معیشت مردم هم ایجاد کرده و رشد نقدینگی و تورم را به آسمان رسانده است.

اما نقطه دقیق نزاع این است که ایشان به هزینه‌ها و بدهی‌های وزارت مسکن و راه و شهرسازی اشاره می‌کند و می‌گوید: «هم‌اکنون این وزارتخانه ۱۲۰هزارمیلیاردتومان تعهد برای انجام پروژه‌های مختلف راه و ۵۵هزارمیلیاردتومان از بابت پرداخت تسهیلات مسکن بدهی دارد. در همین حال بودجه سالانه این وزارتخانه معادل ۳،۴هزارمیلیاردتومان است. در این شرایط حتی امکان آغاز و اجرای پروژه را نخواهد داشت... بنابراین ایجاد وزارتخانه‌های جدید در زمان کنونی به صلاح و منطقی نیست.» هیچ آشکار نیست که از دید نمایندگان محترم چرا صلیب آوارگی اقتصاد حمل‌ونقل را باید تنها دولت بر دوش کشد. چرا سخنی از توانمندی‌های بخش خصوصی به میان نمی‌آید؟ چرا در چنین تصمیمات مهم دولت و مجلس، نهادهای صنفی و حرفه‌ای غایب صحنه‌اند؟

بحث نخ‌نما و کهنه «دولت بزرگ و حلال مشکلات بزرگ» یکی از آفات دیرپای اقتصاد ایران است که در برنامه انتخاباتی دولت تدبیر و امید وعده داده شده که برای آن تدبیری اندیشیده شود. مهم‌ترین راهکار دولت هم در همین راستا، سپردن امور به صاحبان آن صنف و حِرف بود. حتی وزیر مسکن و شهرسازی در برنامه خود نیز آورده است که اگر قبول داریم فعالیت‌های اقتصادی باید توسط فعالان بخش خصوصی صورت گیرد و دولت به مفهوم حکومت صرفا به نقش سیاستگذاری و داوری اکتفا کند، باید چاره‌ای درباره این‌همه افکار غلط که دولت را از جان آدمیزاد تا شیر مرغ، متولی همه‌چیز می‌داند بیندیشیم، باید آزادسازی اقتصادی، در دستور کار دولت قرار گیرد. بنابراین بخش عمده‌ای از مطالبات دولت که در قالب درآمدهای جدید در بودجه معوق مانده و دولت خود را در کسوت یک نهاد اجرایی در هر کاری دخالت داده به واسطه نقش غلط و مداخله‌جویانه دولت در نظام عرضه و تقاضاست. حال آنکه، دولت با اختلال در نظام عرضه و تقاضا، ابتدا مانع از کشف واقعی قیمت‌ها شده و سپس از طریق دیگر، مخصوصا در سال‌های اخیر با دخالت‌دادن شرکت‌های شبه‌دولتی همچون صندوق بازنشستگی کشوری، صندوق تامین اجتماعی، صندوق بازنشستگی نفت سعی کرده خود در اقتصاد بازار بازیگری کند.

نتیجه آنکه دولت پس از سال‌ها سرگردان از بازیگری‌های ناشیانه خود به کناری نشسته و حال نزار آن، همه را به ستوه آورده و حالا نمایندگان مجلس به‌جای آنکه در «خانه ملت» راهکاری را پیشنهاد کنند که بخش خصوصی توانمند نقش حداکثری در اقتصاد بازار را برعهده گیرد و کلید اقتصاد ملی را به صاحبش بسپارند، آشکارا به پاک‌کردن صورت مساله روی آورده‌اند.

گذر

احتمال لغو ممنوعیت صادرات پتروشیمی

● **فارس:** معاون کل سازمان توسعه تجارت از احتمال لغو ممنوعیت صادرات پتروشیمی مشروط به اعلام مازاد نیاز بازار خبر داد و گفت: برای لغو ممنوعیت صادرات سایر کالاها سه شرط باید رعایت شود. کیومرث فتح‌الله‌کرمانشاهی افزود: نباید ارز کالای اساسی برای واردات مواد اولیه کالایی استفاده شود که دوباره قصد صادرات آن وجود داشته باشد. معاون کل سازمان توسعه تجارت همچنین گفت: شرط دوم این است که نباید خام‌فروشی در صادرات صورت گیرد، بنابراین باید صادرات غیرنفتی ارزش افزوده داشته باشد.

کرمانشاهی گفت: شرط سوم این است که کمیته‌های تنظیم بازار یکبار تا پایان سال درخصوص آن کالا اعلام کنند که می‌توانند نیاز بازار داخل را تامین کنند بنابراین برای مازاد نیاز بازار داخل مجوز صادرات داده می‌شود که این برنامه درخصوص پتروشیمی و فولاد قابل بررسی است.

تفاوت‌های «مسکن اجتماعی» و «مسکن مهر»

فرشید ایلاتی
کارشناس مسکن

عکس: ایرنا

یکی از مباحثی که طی هفته‌های گذشته بسیار به آن پرداخته شده است، این است که مسکن اجتماعی به‌عنوان یکی از جایگزین‌های مسکن مهر معرفی شده است. چنانچه آقای آخوندی وزیر راه و شهرسازی در دفاعیات خود در مجلس شورای اسلامی گفت: «مسکن مهر» از نظر من مسکنی است که باید برای سه طبقه پایین درآمدی ایران تولید شود. در همان دوره‌ای که بنده در وزارت مسکن بودم عنوان دیگری برای این مسکن تحت عنوان «مسکن اجتماعی» گذاشته بودیم. در این مورد باید توضیحاتی چند داده شود تا تفاوت‌های ماهوی میان «مسکن مهر و مسکن اجتماعی» شناخته شود.

دلایل شکل‌گیری مسکن اجتماعی

پس از جنگ‌جهانی دوم و بعد از فشارهای اقتصادی که در بخش‌هایی از اروپا به وجود آمد، افزایش مهاجرت به کشورهای فاتح جنگ جهانی مانند انگلستان یا ایالات متحده شدت گرفت. این مساله سبب شد تا تقاضای مسکن افزایش یافته و حاشیه‌نشینی در شهرهای بزرگ تحت عنوان گتوها که عمدتا به سکونت سیاه‌پوستان، آسیایی‌ها، کشورهای آفریقایی یا درجه دوم اروپایی اختصاص داشت شکل بگیرد که در سال‌های بعد سبب ایجاد مشکلات اجتماعی، بزهکاری و شغل‌های کاذب در این مناطق شد. یکی از دلایل عمده ایجاد اینگونه جرایم در حقیقت بالابودن سهم هزینه مسکن در سبد هزینه خانوار و از سوی دیگر بدمسکنی این دسته از افراد بوده است. بر اساس این مشکل بسیاری از دولت‌های غربی برای کاهش هزینه‌های اجتماعی جرم‌خیزی در این مناطق اقدام به تامین مسکن اجاره‌ای ارزان‌قیمت در مناطق دیگر شهرهای بزرگ کردند. این منازل در کشورهای اروپایی و آمریکا به گروه‌های اجتماعی دون‌پایه و شهروندان درجه دو اختصاص می‌یافت که حتی توان اجاره مسکن را نداشته و سکونت آنها به صورت دایمی نبوده است. این مساله سبب شد تا هزینه‌های مسکن اجتماعی بر عهده دولت قرار گیرد. چراکه از یک‌سو دولت برای تولید و اجاره این نوع از مسکن هزینه می‌کرد و از سوی دیگر برای هزینه تعمیر و نگهداری آن نیز بودجه‌ای را اختصاص می‌داد. افزایش هزینه‌های تولید و در ادامه، نگهداری مسکن اجتماعی سبب شد تا طرح مسکن اجتماعی تنها برای اقشار محدودی که عمدتا مهاجران بودند تولید و عرضه شود و توجیه این مساله تنها جلوگیری از افزایش هزینه‌های جرم‌خیزی در کشورها بوده است و مسکن اجتماعی درصد بسیار کمی از عرضه مسکن را در این کشورها به خود اختصاص داده است. در جدول ذیل به خوبی مشخص است که سهم اصلی در مسکن، سکونت ملکی که باعث افزایش امنیت و اعتماد عمومی و همچنین باعث افزایش توان اقتصادی خانوار می‌شود، در بسیاری از کشورهای اروپایی و حتی انگلستان بسیار قابل توجه با سهم مسکن اجتماعی قابل مقایسه نیست. همان‌گونه که از جدول فوق قابل تشخیص است سیاست اصلی تامین مسکن ملکی برای خانوارها بوده است و مسکن اجتماعی سیاستی حاشیه‌ای برای تامین مسکن محسوب می‌شود، علت این امر هم این است که دولت برای همیشه توان سرمایه‌گذاری در این بخش را ندارد.

تفاوت‌های مسکن مهر و مسکن اجتماعی

مسکن مهر به‌عنوان یکی از سیاست‌های اساسی برای تامین مسکن ملکی افراد تفاوت‌های عمده‌ای را با مسکن اجتماعی دارد که به طور خلاصه در ذیل به آنها اشاره شده است:

۱ـ گروه هدف: مسکن مهر برای تمامی اقشار جامعه چه دهک‌های میان‌درآمدی و چه دهک‌های پایین درآمدی برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری کرده است. در حقیقت مسکن مهر نه برای شهروندان درجه دو بلکه برای شهروندان حقیقی کشور و بر اساس دیدگاه عدالت اجتماعی ساخته و عرضه شده است.

۲ـ افزایش امنیت و اعتماد عمومی: با واگذاری مالکیت در مسکن مهر، سکونت پایدار برای ساکنان آنها اتفاق می‌افتد که منجر به افزایش امنیت اجتماعی، شکل‌گیری روابط اجتماعی و همچنین اعتماد عمومی به سیستم حاکم می‌شود.

۳ـ افزایش توان اقتصادی خانوار: مسکن مهر سبب کاهش سهم هزینه مسکن در سبد هزینه خانوار شده که منجر به افزایش توان اقتصادی خانوار و در نهایت منجر به هدایت سرمایه خانوارها به خرید کالاهای دیگر و افزایش تولید در کشور می‌شود.

۴ـ کاهش هزینه‌های اقتصادی دولت: در مسکن مهر برخلاف مسکن اجتماعی دولت متصدی تولید و نگهداری از مسکن تولیدشده نیست، هزینه تولید مسکن از طریق آورده متقاضیان تامین شده و بخشی از آن به صورت وام اختصاص می‌یابد که آن هم طی یک دوره زمانی به دولت و بانک‌ها بازگشت می‌یابد. بنابراین هزینه تولید مسکن مهر بسیار کمتر از مسکن اجتماعی است.

نتیجه‌گیری

در شرایط حاضر که سکونت ملکی بر اساس سرشماری سال ۹۰ در کشور به شدت رو به کاهش است و تنها ۶۲ درصد از خانوارها از مسکن ملکی استفاده می‌کنند و در مناطق شهری این آمار به ۵۶ درصد رسیده است و مقایسه این آمار با آنچه که در اروپا در حال رخ‌دادن است نشان می‌دهد که دولت باید جهت‌گیری خود را به سوی مسکن ملکی سوق دهد در شرایط حاضر و آنگونه که آمار نشان می‌دهد سکونت ملکی خانوارهای اروپایی به‌رغم وجود مسکن اجتماعی و مسکن اجاره‌ای ارزان‌قیمت خصوصی به سوی مسکن ملکی است. سوق‌دادن کشور به سوی تامین مسکن اجتماعی در شرایط کنونی که دولت توان اقدامات پرهزینه را نداشته و در آینده بار مالی برای دولت به همراه دارد، سبب می‌شود تا نابسامانی در بازار مسکن همچنان ادامه یابد. در این کشورها دولت‌ها نتوانسته‌اند برای تعمیر و نگهداری مسکن اجتماعی هزینه کنند و از آنجا که مالکیت آنها در اختیار شهروندان نبود و اجازه قانونی برای تعمیر و تصرف در اموال دولتی وجود نداشت، این مساکن به مرور زمان کاربرد خود را از دست دادند و تبدیل به مخروبه‌هایی شد که افزایش جرم‌خیزی، بزهکاری و مشاغل کاذب را به دنبال داشت. در حقیقت مسکن اجتماعی در کشورهایی مانند انگلستان که مبدع آن به شمار می‌روند بیشتر از ۲۴درصد نبوده و این نشان‌دهنده آن است که این تجربه سال‌هاست که در دنیا شکست خورده است و اجرای این سیاست‌ها می‌تواند در آینده نه‌چندان دور تبعات بسیار اجتماعی و اقتصادی برای کشور به دنبال داشته باشد. در حال حاضر بیش از ۱۲میلیون دختر و پسر در سن ازدواج قرار دارند و طی ۱۰سال آینده ۱۶میلیون‌نفر دیگر به این تعداد اضافه خواهد شد که نیازمند ۱۴میلیون واحدمسکونی جدیدالاحداث هستند، همچنین حداقل دومیلیون واحدمسکونی ناپایدار در بافت‌های فرسوده شهری کشور وجود دارد که این تعداد در ۱۰سال آینده به شش‌میلیون واحدمسکونی می‌رسد، بنابراین ضروری است ۲۰میلیون واحدمسکونی شهری طی ۱۰سال آینده و به‌طور متوسط سالانه دومیلیون واحدمسکونی جدید ساخته شود تا بتوان به تعادل نسبی در عرضه‌وتقاضا در بازار مسکن دست پیدا کرد. این درحالی است که با توجه به آمارهای سرشماری نفوس و مسکن سال ۹۰ از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ سالانه به‌طور متوسط یک‌میلیون واحدمسکونی به موجودی مسکن کشور اضافه شده است. هرچند این میزان تولید، رکورد جدیدی را در عرصه ساخت مسکن کشور به‌ارمغان آورده است اما با ظرفیت تولید سالانه دومیلیون واحدمسکونی فاصله زیادی دارد. این اظهار نظرها برای حذف مسکن مهر و معرفی جایگزین برای آن، فارغ از نتیجه‌ای که در پی خواهند داشت تنها موجب از دست‌رفتن زمان برای ساخت بیش از دومیلیون مسکن در سال و انباشته‌شدن تقاضا در بازار و ادامه سیر صعودی قیمت مسکن در سال‌های آینده خواهد شد و لازم است وزیر راه و شهرسازی در هفته‌های آتی با ارایه برنامه مدون و مشخص برای تداوم تولید مسکن در کشور بازار مسکن را به ثبات و آرامش برساند.

کشور	تصرف ملکی	اجاره خصوصی	اجاره اجتماعی
انگلیس	۶۶	۱۰	۲۴
فرانسه	۵۴	۲۱	۱۷
فنلاند	۷۲	۱۱	۱۴
ایرلند	۸۰	۹	۱۱
اسپانیا	۷۶	۱۶	۲

خبر

نخستین گام برای بازپس‌گیری ساختمان شیشه‌ای

● **فارس:** رییس‌جمهور، وزیر دادگستری را مامور پیگیری ساختمان شیشه‌ای ۲۰طبقه وزارت جهاد کرد و وزیر جهاد کشاورزی هم برای بازپس‌گیری به رییس قوه‌قضاییه نامه نوشت. با آغاز به کار دولت یازدهم تلاش برای بازپس‌گیری ساختمان ۲۰طبقه شیشه‌ای وزارت جهاد کشاورزی در بلوار کشاورز تهران که در دولت دهم به قوه‌قضاییه واگذار شد، بیشتر شده است. بر اساس این گزارش محمود حجتی، وزیر جهاد کشاورزی به‌تازگی نامه‌ای به لاریجانی رییس قوه‌قضاییه نوشته و خواستار برگرداندن ساختمان شیشه‌ای وزارت جهاد کشاورزی شده است. همچنین شنیده‌ها حاکی از این است که حسن روحانی رییس‌جمهور نیز آقای پورمحمدی، وزیر دادگستری را مامور پیگیری موضوع ساختمان شیشه‌ای کرده است. ساختمان ۲۰طبقه‌ای وزارت جهاد کشاورزی واقع در بلوار کشاورز معروف به ساختمان شیشه‌ای در اواخر سال ۹۰ به قیمت ۲۴۰میلیاردتومان به قوه‌قضاییه فروخته شد. فروش ساختمان شیشه‌ای آنطور که گفته شد با انگیزه سرمایه‌گذاری پول این ساختمان در صندوق سرمایه‌گذاری محصولات کشاورزی و افزایش نقدینگی کشاورزان انجام شد، اما هنوز بعد از گذشت نزدیک به دوسال ریالی از این بابت گرفته نشده است.

خلیلیان، وزیر پیشین جهاد کشاورزی در آخرین روزهای دوره وزارتش گفت: اگر پول قرارداد فروش این ساختمان پرداخت نشود، مبایعه‌نامه باطل می‌شود.

پرداخت ارز دولتی به واردات صنعت متوقف شد

● **فارس:** عضو کارگروه حمایت از تولید گفت: پرداخت ارز دولتی به صنعت متوقف شده و در حال حاضر ارز ۲۴۸۴تومانی بابت واردات مواد اولیه صنعت پرداخت نمی‌شود. آرمان خالقی اظهار کرد: پرداخت ارز مرجع ۲۴۸۴تومانی بابت واردات مواد اولیه مورد نیاز بخش صنعت متوقف شده و تولیدکنندگان در این زمینه با مشکل روبه‌رو هستند. وی تصریح کرد: هم‌اکنون تخصیص ارز دولتی به واردات کالاهای اساسی نیز متوقف است. خالقی افزود: مشکل توقف پرداخت ارز به صنایع توسط مسوولان بانک مرکزی در حال پیگیری است.

بازار مسکن اعراب، نگران جنگ سوریه

مترجم: حسین شیرزادی

طی دهه پیش‌رو، توسعه پروژه‌های زیرساخت شهری که وابسته به دولت هستند منجر به رشد و پیشرفت در حوزه ساخت‌وساز خواهد شد. متخصصان حوزه ساخت‌وساز در خلیج‌فارس می‌گویند که با ادامه‌یافتن سیاست تمرکز بر پروژه‌های زیرساخت شهری توسط دولت‌های منطقه، پروژه‌های دولتی در واقع تبدیل به عاملی برای رشد و توسعه صنعت ساخت‌وساز در میان کشورهای عضو شورای همکاری خلیج‌فارس خواهد شد. براساس اطلاعیه شرکت مصالح ساختمانی دانوب که در امارات متحده عربی مستقر است، بین سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۰ تقریبا ۳/۳ تریلیون درهم امارات صرف رشد و توسعه صنعت ساخت‌وساز در حوزه کشورهای شورای همکاری خلیج‌فارس خواهد شد. دانوب اعلام کرده است که پروژه‌های مسکونی در حوزه کشورهای شورای همکاری خلیج‌فارس سرمایه‌ای بالغ بر ۱/۸۹ تریلیون درهم امارات را به خود اختصاص خواهند داد. اندرو جفری، رییس بخش زیرساخت و سرمایه‌گذاری شرکت Deloitte Middle East گفته است که تقاضا برای پروژه‌های مسکونی، جاده و خطوط راه‌آهن موجب خواهد شد که صنعت ساخت‌وساز رشد پیدا کند. جفری می‌گوید: «پروژه‌های عظیمی همچون برنامه هسته‌ای در ابوظبی و پروژه‌های راهسازی و ترابری در دوبی درحال پیشرفت و توسعه هستند که این اتفاقات خود به خود منجر به توسعه برخی پروژه‌های دیگر در مناطق مسکونی خواهند شد. وی در ادامه می‌گوید از آنجا که دوبی جایگاه خود را به‌عنوان قطب اصلی اشتغال و تجارت در خاورمیانه مستحکم کرده است در نتیجه برنامه‌های خود را در زمینه اجرای طرح‌های بنیادین همچنان ادامه خواهد داد. جفری ادامه داده است که با در نظرگرفتن این نکته که ابوظبی و دوبی جایگاه خود را به‌عنوان بازیگران اصلی در حوزه امارات متحده عربی تثبیت کرده‌اند، بنابراین بخش دولتی در این دو امارت به‌دنبال سرمایه‌گذاری در حوزه آموزش‌وپرورش و سلامت خواهد بود.

بحران اقتصادی

کریگ پلامب، رییس بخش تحقیقاتی منا (بخش متمرکز در حوزه کشورهای خاورمیانه و آفریقای‌شمالی) در شرکت آمریکایی Jones Lang Lasalle گفته است از آن زمان که اجرای برخی پروژه‌های مربوط به قبل از بحران اقتصادی از سر گرفته شده، رشد صنعت ساخت‌وساز نیز سرعت بیشتری به خود گرفته است. پلامب همچنین گفته است که پس از بحران اقتصادی بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی به سمت عربستان‌سعودی و قطر متمایل شدند، اما اکنون مجددا به سوی امارات متحده بازگشته‌اند. وی در ادامه اظهار کرد امارات متحده عربی نسبت به اشباع‌شدن بازار هوشیار است و به همین دلیل قصد دارد پروژه‌ها را در بازه‌های زمانی بلندتری تکمیل کند. بنا به نظر پلامب شهر جدید محمد بن رشید، جزیره بلوواتر که توسط شرکت Merass Holding درحال ساخت است، مجتمع‌های بزرگ فروشگاهی «ابن بطوطه» و «دراگون مارت»، فروشگاه‌های لوور و یاس در ابوظبی همه از جمله نشانه‌های توسعه پایدار در بخش ساخت‌وساز هستند. اندرو جفری گفته است که در مقایسه با چشم‌اندازهایی که پیش از بحران اقتصادی وجود داشت، توسعه‌های صورت‌گرفته در ابوظبی و دوبی تنها آغاز کار هستند و در صورت تداوم چنین رویکردهایی، سرعت بیشتری را نیز در این حوزه شاهد خواهیم بود. جفری همچنین می‌گوید «بهار عربی» برای امارات‌متحده منفعت بسیاری داشته و باعث شده این کشور به محلی مناسب و امن برای سرمایه‌گذاری معرفی شود. وی همچنین بر این باور است که طرح‌های زیرساخت شهری قطر که توسط شرکت قطری «اشغل» مدیریت می‌شوند را نیز می‌توان به‌عنوان شواهدی برای رشد این حوزه در قطر در نظر گرفت. «اشغل» که مسوولیت ساخت‌وساز و نیز مدیریت پروژه‌های عمده در کشور قطر را عهده‌دار است اکنون درحال اجرای پروژه‌هایی با ارزش بیش از صدمیلیاردریال قطر است. جفری می‌گوید که ساخت‌وساز در عربستان به دلیل افزایش تقاضا در حوزه‌های مسکن، آموزش‌وپرورش و بهداشت و سلامت و در نتیجه نیاز روزافزون به ساختمان‌های جدیدتر همچنان به رشد خود ادامه خواهد داد. هنگامی که پلامب و جفری با این سوال مواجه شدند که آیا این رشد چشمگیر به رخدادهای مهمی همچون دوبی اکسپو سال ۲۰۲۰ و جام‌جهانی ۲۰۲۲ دوحه بستگی دارد یا خیر، هردوی آنها بر این باور بودند که دو مورد مذکور نقشی در افزایش نرخ رشد نخواهند داشت. پلامب در این‌باره می‌گوید: «آنچه از این رخدادها بر جای خواهد ماند، یعنی میراث این دو رخداد، دارای اهمیت شایانی خواهد بود. به علاوه اینکه نباید فراموش کرد که آنها باعث توسعه طرح‌هایی همچون فرودگاه ورد سنترال دوبی و نیز توسعه مترو شده‌اند.» جفری و پلامب همچنین بر این باور هستند که مداخله یا عدم‌مداخله خارجی در بحران سوریه تاثیری بر این نرخ رشد نخواهد داشت.

جفری می‌گوید امارات متحده همچنان بر روی برنامه هسته‌ای خود کار خواهد کرد و پروژه‌های عمده زیرساختی تحت‌تاثیر قرار نمی‌گیرند، اما این اتفاق طبیعی خواهد بود که کشمکش‌ها در خلیج‌فارس باعث ایجاد نگرانی در سرمایه‌گذاران مستقل شوند. کالین شیپ، یکی از تحلیلگران شرکت مشاوره‌ای Control Risk در دوبی می‌گوید تاکنون هیچ نشانه‌ای مبنی بر اینکه درصورت مداخله خارجی در سوریه پروژه‌ها متوقف خواهند شد دیده نشده است. شیپ گفته است درحال حاضر همین گمانه‌زنی‌ها در مورد مداخله نظامی بزرگ‌ترین عامل ایجاد ریسک است، چراکه توانسته بر اعتماد سرمایه‌گذاران تاثیر منفی بگذارد. وی می‌گوید: «اگر دخالت خارجی در سوریه منجر به حضور ایالات متحده بشود در نتیجه برخی شرکت‌ها با احتیاط بیشتری عمل خواهند کرد.»

منبع: گلف‌نیوز